

CREDIBILITATEA ȘI ROLUL BISERICII ORTODOXE ÎNTR-O EUROPĂ SECULARIZATĂ. CONSIDERENTE APOLOGETICE ÎN VIZIUNEA LUI PAUL EVDOKIMOV

Drd. Vasile-Eugen Suci

THE ROLE OF ORTHODOX CHURCH IN A SECULAR EUROPE. CONSIDERATION FOR THE DEFENSE OF FAITH IN THE VISION OF PAUL EVDOKIMOV

Abstract In the history of Christianity the Church was always in a real implication in the laic's problems who's representing a double perspective in the same time: the society and the members of the Church, both components meaning the people of God, a communion which is confirming the Christian affiliation, baptized and ready to confess in a practical way their faith. In our days, when the world represents a secularized society and a cultural and religious mixed, the Church must prove his role and his specifically mission meaning leading the people on the right way. The Church must be able to cope with the problems of the world, to safekeep a Christian consciousness. The message of the Church remains based on the same principles of our Saviour; it cannot be accused of not having the capacity to offer the world the saving Truth or of the lack of actuality in its preoccupation but, eventually, of the lack of a stronger implication in the sphere of contemporary missiology, in the work of coming forward towards the diverse needs of mankind.

Keywords Church, secularism, morality, autonomy, mission, apology.

I. Introducere

Timul în care Paul Evdokimov (1901-1970) a activat în slujba Bisericii ne-a descoperit, și prin experiența și scrierile sale, încă o etapă a istoriei în care și-au manifestat puterea sâmburii veșniciei, o istorie dublă, motivată de prezența lui Hristos Cel întrupat și rămas cu noi „până la sfârșitul veacurilor” (Mt. XXVIII, 20). Caracterul profetic al multor teologi care ne-au lăsat câte ceva din priceperea lor și trăirile în legătură cu credința dreptmăritoare, și aici îl putem încadra exemplar pe Evdokimov, ne ajută să considerăm cât de

important este mesajul cuvintelor Mântuitorului, pentru viața noastră; aceste cuvinte conțin viață, sunt adevăruri veșnice care își au o finalitate, revelată și ea, la care ne raportăm prin tot ceea ce trăim și acumulăm în periplul pământean al existenței. Aceasta trebuie să fie o constantă în conștiința și gândirea fiecărui creștin, pentru că dimensiunea vremelnică din viața de aici este dublată de cea a veșniciei, pentru care ne pregătim¹.

Vremurile se schimbă cu o viteză la care aproape că ne face să ne simțim neputincioși și spectatori; dar ele se derulează prin noi și cu noi, ceea ce surprindem din „timpul mântuirii” rămâne important pentru fiecare, prin implicarea personală. Chiar progresul material are o pondere în comportamentul uman, pentru că este alegerea pentru un trai mai bun, pentru care investim multă muncă și emoții, dar unde ne îndreptăm cu adevărat rămâne întrebarea pe care fiecare este bine să o poarte în reflecția sa. Solicitarea și efortul uman trebuie să aibă un țel și să merite o răsplată, pentru creștini este perspectiva vieții veșnice, și această viziune o găsim în toate religiile, dar problema pe care o discutăm cu referire la contextul european și nu numai, stă în paradigma orientărilor multiple din istoria mai aproape de noi, pentru o cuantificare a participării libere la procesul mântuirii personale, ca oameni religioși, așa cum ne-a lăsat Dumnezeu să existăm.

II. Suma priorităților spirituale și aportul comunional al fiecărui creștin în societate

Începuturile creștinismului par nu prea îndepărtate, două milenii de istorie amprentată de pregustarea din Împărăția lui Dumnezeu, în care Dumnezeu a intervenit în lumea creată de El, trimițând pe Fiul Său, ca Învățător și Jertfă pentru deschiderea veșniciei și întărirea omului pentru a putea lupta cu tot ceea ce este ostil mântuirii. Ideea acestei învățături însă nu poate fi percepută la fel de toți, ca dovadă pluralismul grupărilor pornite din creștinism. Asupra creștinismului s-au abătut multe primejdii, dar pericolul cel mai mare este reprezentat de învrăjbirea venită din interiorul lui, prin răstălmăcirea dreptei învățături pe care o avem direct de la Apostoli, împletită cu ambițiile unor personaje istorice care au produs scindări și schimbări, dezvoltând alte curente, mai mult păgubitoare decât întregitoare pentru creștinism. Așa cum în istoria ultimului secol vorbim de modernism și postmodernism, de efectele asupra situației cultural-religioase, mai grave

¹ Drd. Stelian GOMBOȘ, „Despre importanța colaborării și conlucrării religiilor la începutul mileniului al III-lea, în cadrul Uniunii Europene”, în *Teologia*, XII, nr. 1/ 2008, p. 224: „Pentru Biserică, viața omului nu are doar o dimensiune istorică, temporală, ci și una eternă, perenă, veșnică. Totuși, viața veșnică sau mântuirea depinde de faptele noastre săvârșite în istorie, în raport cu semenii noștri. De aceea libertatea în acțiune are nu numai o consecință terestră sau socială, ci și una transcendentă, spirituală sau eshatologică cu scopul de a ne menține în această corabie duhovnicească...”

decât cele produse de materialism și comunism², tot așa putem acuza dezechilibrarea morală din interiorul Bisericii, ca efect al varietății de influențe considerate creștine și îndreptățite, la care asistăm în contemporaneitate. Persoana umană deține atâtea atribute, despre care mulți cercetători, s-au pronunțat diferit, dar în toate aceste aprecieri asupra capacității de cunoaștere și înțelegere, se observă relația omului cu Absolutul, chiar și în sistemul ateist consecvent³. Ortodoxia condensează, prin gândirea patristică, suma teologică a legăturii omului cu Dumnezeu, prin actul creației, problemă care stă în interdependență cu actul Întrupării Fiului, devenind o problemă antropologică într-un context al tainei, unde omul are mereu întrebări dar și răspunsuri. Experiența Ortodoxiei autentice poate provoca mereu surprize în social, în sensul că apelând la tezaurul doctrinelor, ca adevăruri legate de relația omului cu Dumnezeu, poate aduce răspunsuri și rezultate în criza actuală, sub toate aspectele ei privitoare la religie, moralitate, progres cultural. Biserica a supraviețuit, prin caracterul ei misionar, chiar dacă uneori a fost interpretată ca ambasador cultural într-o societate supusă altor principii decât cele eclesiale, deci anulată prin prisma nerespectării libertății indivizilor ca dar, prin devotamentul și mărturisirea unor curajoși și pricepuți creștini. În acest sens, Biserica s-a raportat la varietatea culturală a societății, aducând cuvântul moralizator specific, realizând astfel să îngemăneze diversitatea cu stabilitatea credinței, urmărind aceeași unitate în propovăduire⁴. Într-o societate pluridiversă, cosmopolită, mozaic al influențelor vremii, supusă adevăratelor invazii spirituale venite de pretutindeni, Ortodoxia se cere a fi deschisă spre societate, dar, în același timp, observând valoarea ei transcendentă, este necesar ca și lumea bătrânului continent să-i ceară sprijinul⁵. Mesajul creștin are nevoie, fiind comuniune și cuvânt viu, de un răspuns din partea omului, o intersecție care convertește, așa cum misiunea apostolică a conlucrat, prin învățătură și sfaturi, cu mulți dintre acei care auzeau cuvântul și vestea cea bună, descoperirea „tainei celei din veci” (Col. I, 26-28).

Amintirea prezenței lui Dumnezeu în fiecare locaș de închinare are ca efect cercetarea mai intensă a acestui adevăr, nu doar la nivelul intelectual. Aducerea omului spre întâlnirea cu Dumnezeu este un scop al Bisericii, dar mintea fiecăruia credincios trebuie coborâtă în inimă, acolo unde Dumnezeu vorbește mai pe înțeles, în bucuria interioară a regăsirii comuniunii cu El:

² Pr. Dr. Ion POPESCU, „Creștinism și postmodernism”, în *Teologia*, XII, nr. 1/ 2008, p. 116.

³ P. EVDOKIMOV, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, trad. de Teodor Baconski, Ed. Sophia, București, 2013, p. 118.

⁴ S. GOMBOȘ, „Despre importanța colaborării..”, p. 202.

⁵ I. POPESCU, „Creștinism și postmodernism”, p. 119.

„*Desigur, viziunea răsăriteană despre theosis nu este o soluție logică sau un concept, ci o soluție de viață și de har, soluție antinomică precum toate harismele, fiindcă se reclamă de la antinomia divină însăși. Părinții au sesizat aceasta atunci când au spus că Numele lui Dumnezeu este corelativ lumii. După cum Dumnezeu poate fi, simultan, absolut și relativ-Dumnezeu al istoriei și Dumnezeu în istorie-, taina iubirii Sale transcende propria Lui absolutitate, îmbiindu-L spre starea de Părinte*”⁶.

Dacă reînțoarcerea la Părinți este atât de necesară în lumea teologiei, cu atât mai mult obiectivitatea scrierilor lor poate aduce în lumea de azi, concomitent cu înnoirea în cadrul învățăturii eclesiale, și un sens real pentru ideea de mântuire, de care pot să se bucure generațiile prezentului și cele care vor veni și vor conștientiza rolul major al credinței și civilizației creștine pentru arealul secularizat al Europei.

Aspectul „compromisului” cu lumea materială sau cu orice alt sistem teoretic ce ține de lumea aceasta, pentru care Biserica este de multe ori acuzată, nu trebuie înțeles decât în contextul istoric al desfășurării vieții⁷, adică apreciind valoarea acelor acțiuni pe care Biserica le trăiește prin oameni și realitățile cu care aceștia se confruntă. Judecarea faptelor aparține „tribunalului divin”, la timpul hotărât al Tatălui. Martirajul creștinilor primelor secole a fost un act de raportare la credința creștină în modul contextual al trăirii Împărăției, înțelese ca fiind atât de aproape și pentru care Hristos era recunoscut ca Cel care suferă și se bucură în toate momentele vieții, până la sfârșit⁸. În zilele noastre, aspectul acesta al jertfei poate fi considerat aproape absent, deși există în lume teatre de război cu implicații religioase, având chipul ascuns, real și el, al luptei pentru resurse, teritorii sau emancipare socială, unde este expus doar motivul unei îngrijorări false pentru încălcarea unor drepturi fundamentale ale umanității. Respectarea credinței este tot un drept de bază pentru toți, atât timp cât nu există o manifestare contrară moralității și eticii. Creștinii au avut de suferit și vor fi mereu în umbra acestui pericol, lucru anticipat de Iisus Hristos (In. XV, 20; XVI, 2-3). Cadrul actual însă nu trebuie să reprezinte o întoarcere la vremurile persecuțiilor; mesajul Mântuitorului amintește unele extreme ale suferinței pentru cei care vor să-I urmeze, arătând semnificația jertfei și a scopului vieții ținând eliberarea de sub influența puterilor răului. Întreaga viață este o derulare între două direcții, între manifestarea binelui sau

⁶ P. EVDOKIMOV, *Iubirea nebună...*, p. 123.

⁷ Prof. Dr. Georgios I. MANTZARIDIS, *Morala creștină*, vol. II, p. 255: „Ideologia constituie o anumită formă de teologie secularizată, care revendică pentru viitorul imediat plinătate și univ ersalitate. Limitează astfel libertatea persoanei și o subordonează necesității convenționale. Dimpotrivă, caracterul harismatic și perspectiva eshatologică a Bisericii elimină orice absolutizare a ideilor sau lucrurilor lumii și caută plinătatea adevărului dincolo de proximitate. Ideologia împiedică deplina învadrare a omului în Biserică.”

⁸ G. I. MANTZARIDIS, *Morala creștină*, vol. II, p. 493.

a acționarea cu voie prin păcat; în ambele situații există responsabilitatea și sancționarea pentru atitudinea întreită, a gândului, cuvântului și faptei, după cum este enunțat în cuvintele lui Hristos din *Predica de pe munte*. Direcția înspre care se îndreaptă societatea exprimă, dacă avem în vedere varianta pesimistă, o înrăutățire a vieții sub toate aspectele ei, în special cel spiritual. De aceea este nevoie de acel curaj, virtute capitală în învățătura creștină, de „îndrăznirea” care prefigurează biruința, alături de ajutorul lui Hristos, prezența fidelă și sigură pentru dobândirea lumii veșnice. Iată pentru ce se „luptă” creștinii, adică ce reprezintă darul lui Dumnezeu pentru om, în asumarea efortului pentru „asemănarea” cât mai reală a lui în Dumnezeu în făptura umană. Este o intensă viață duhovnicească la care suntem invitați să vedem și să parcurgem drumul prin care a trecut și Hristos și care este „sortit” și posibil nouă. Din păcate, „cufundarea,” în taină nu mai este înțeleasă decât la limita unui ritual pe care îl consumăm fără implicarea interioară și ca pe o obligație față de apartenența la comunitate:

„De multă vreme, pentru mulți, taina nu mai reprezintă misterul la care este poftită, de câte ori se săvârșește, toată lumea cerească; ea nu mai este decât o „practică”, o „datorie religioasă”. o formă ca oricare alta, pe care ar vrea s-o facă tot atât de goală ca orice alt simbol al sociabilității lor. Or, această „formă” este cu totul plină de prezența lui Dumnezeu, și strălucitorul și cutremurătorul realism al cuvintelor biblice ne-o reamintește cu putere: Ci scoate-ți încălțăminte din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt. Duhul Sfânt face din Biserică locul și rațiunea de a fi a lumii. El îi împunge zidurile până la marginile universului și în ea, în Sfânta Biserică, florile înfloresc, iarba crește, omul se naște, iubește, moare și înviază”⁹.

Societatea evoluează prin ceea ce numim astăzi progresul științific, dorința omului de a nu se mulțumi cu ceea ce are pentru moment; perfecționismul acesta însă are o raportare inversă în cazul creșterii duhovnicești, motivul fiind, pentru omul citadin, în special, cel al aglomerărilor urbane, simțirea unei nevoi de eliberare și de ieșire din programul apăsător al activităților de zi cu zi, care obosește intelectual fiecare persoană, rămânându-i doar acest refugiu de a „trândăvi” în scurta perioadă rămasă la dispoziție, nicidecum de a se reîncărca prin meditație și rugăciune. Locul lor este preluat de grija pentru mereu nevoia de perfecționare și autodepășire. Intimitatea căminului nu mai are bucuria reîntâlnirii din familie, pentru că spațiul și confortul au „ispitele” lor. Programarea ia locul majorității activităților, formând un fel de automatizare a oricărui efort. De aceea cultura omului se oprește la limita minimului,

⁹ P. EVDOKIMOV, *Taina iubirii*, trad. de Gabriela Moldoveanu, Ed. Sophia, București, 2016, p. 157.

istoric și contextual vorbind, existând chiar un refuz pentru generalitate și o supunere la unilateralitate, așa cum se întâmplă în statele cvasiindustrializate. Supraviețuirea poartă amprenta unui imens stres, provocator de depresie, boli sau chiar sinucideri. Peste toate aceste fenomene se observă lipsa unei cooperări cu ceea ce ne poate oferi vorbirea cu Dumnezeu, adică păstrarea echilibrului sufletesc la nivelul accesibilității harice în viața noastră, prin porțița sufletului, a mângâierii divine¹⁰. Același Dumnezeu, mereu în proximitatea creației Sale iubite, este tot mai îndepărtat de ea, prin detașare și desconsiderarea menirii inițiale, nu pentru alt motiv, cât pentru fuga conștientă de El, fenomen molipsitor al unei societăți autodesacralizate¹¹. Trist este că acest abandon este considerat firesc, atâta timp cât relația stat-Biserică nu poartă însemnele unei înrudiri, fiind înțelese ca entități distincte, separate¹². Chiar limbajul consacrat al acestor două lumi care se resping de la Iluminism încoace, într-o concentricitate supusă laicizării și nu conferind locul central lui Hristos, a dus la critica din partea empirismului care declară inadaptabilitatea răspunsurilor Bisericii la lumea actuală¹³. De aici se vede implicarea necesară a teologiei printr-o acțiune viabilă, ieșită din izolarea simplului discurs *pro domo*, pentru a se raporta la misiunea ei *extra muros*, asociind problemele sociale cu principiile evanghelice, cu o anticipare a nevoilor tuturor oamenilor, găsind modalitatea potrivită timpului pentru care trăim, alternativele practice care propun abundența harului și, prin aceasta, pe cea suficientă a bunurilor necesare traiului moderat. Biserica nu se găsește într-un punct de criză de identitate, ci unele acțiuni care nu întrevăd ieșirea din letargia spirituală pot reprezenta inadvertența „managerială”, iconomică nu sunt eficiente. Dacă un conducător al unei enorii nu se implică, din neștiință sau din delăsare, în viața și bunul mers al comunității pentru care a fost investit, atunci efectele acestei atitudini se vor simți mai târziu. Creștinii au nevoie de un lider, conform învățăturii biblice, ca turmă aflată în drumul spre aflarea limanului, a hranei

¹⁰ O. CLÉMENT, *Viața din inima morții*, trad. de Claudiu Soare, Ed. Pandora, Târgoviște, 2001, p. 47.

¹¹ Pr. Prof. Sorin COSMA, „Duhul <<de viață făcătorul>> și sfințitorul creației”, în *Altarul Banatului*, nr. 4-6/ 2010, p. 28: „Epoca postmodernă, prin secularismul pe care îl promovează ca detașare de viața și lucrarea Duhului, experimentează tragic atentatul omului la adresa propriei vieți, precum și asupra pământului peste care Dumnezeu l-a așezat stăpân, spre a-l chivernisi după înțelepciunea Duhului „de viață făcătorul”.

¹² Pr. Prof. Dr. N. ACHIMESCU, „Secularismul ca atitudine spirituală care-l ignoră pe Dumnezeu”, în *Teologia*, VIII, nr. 4/ 2004, p. 14.

¹³ Leszek KOLAKOVSKI, *Religia*, trad. de Sorin Mărculescu, Editura Humanitas, București, 1993, p. 173: „Ținta principală a criticilor severe formulate de către empiriști a fost întotdeauna inaptitudinea discursului religios de a corespunde normelor uzuale care determină admiterea unor formulări particulare în clubul enunțurilor empirice. Indiferent cât de strict sau de lax au fost definite și codificate aceste exigențe în cursul nesfârșitelor discuții despre verificabilitate și falsificabilitate, întregul domeniu al limbajului specific religios a căzut invariabil pradă acestei ofensive critice.”

duhovnicești, ceea ce este necesar întregii comunități, de aceea intrarea în acest circuit al promovării valorilor creștine, prin respectarea libertății, pe care le respectă Biserica, constituie forma firească de asumare a vieții în deplină armonie cu Dumnezeu. Căutarea și comuniunea cu Dumnezeu aduce pe om în cadrul ideal al păstrării frumuseții și relaționării cu întreaga lume. Acest aspect vine să adeverească un mod initial și genetic din ființa noastră proiectabil în perspectiva unui viitor mai bun, unde lipsa oricărei adversități față de om și natură trebuie să dispară. Transfigurarea trece dincolo de supraviețuire, este un proces delicat și care necesită implicare deosebită.

III.Libertatea religioasă și reflecția creștină în fața influenței seculare și autonomiste

Fenomenul secularizării acumulează tocmai acea atitudine a omului care refuză și discreditează orice acțiune cu caracter transcendent, devenind imun la problema ontologică, considerând importante doar acele lucruri care țin de interesul imediat și funcțional al propriei persoane¹⁴. „Fericirile” omului modern devin false stări interioare, confuzii ale elementelor materiale în detrimentul celor spirituale; așa apar acele idei amalgamate, sincretice, fără consistența unitară și logică, străine de cele pe care le găsim doar în învățătura Mântuitorului, principii fără rădăcini, ducând la aflarea într-o pervertire prin aculturație. Din nou spunem că nu libertatea este cauza, ci gestionarea greșită a ei, ceea ce duce la autonomia care „distruge ontologia deiformă a omului”¹⁵. Dar libertatea nu va fi luată de Dumnezeu înapoi, este darul care ne ajută cel mai bine să-L căutăm și să-L înțelegem cel mai bine, prin dragoste și convingere autentică.

Toate semnalele care se întrezăresc din lumea spirituală, privesc global, statistic par a anunța graba unui final primejdios lumii întregi. Tristețea copleșitoare vine din lipsa credinței și a curajului, piatra cea grea a „mormântului” din interiorul nostru care nu se mai hrănește din sursa vieții-Hristos. Or, creștinismul nu este o simplă ideologie iar trăirea lui nu o cuantificăm cantitativ, ci valoric. „Turma mica” este capabilă de a trece și prin „ușa strâmtă”, misiunea la care suntem chemați are reguli simple și pot fi urmate. Hristos își aduce la îndeplinire lucrarea mântuitoare și cheamă la El lumea, pentru care a trecut prin moarte și înviere, să calce pe urmele Lui. Aceasta este viața creștină, o invitație la a-L primi ca pe singura prezență salvatoare:

¹⁴ N. ACHIMESCU, „Secularismul...”, p. 25.

¹⁵ P. EVDOKIMOV, *Ortodoxia*, p. 292: „Căderea omului arată amploarea titanică a libertății sale, care-i hotărăște ea singură soarta. Satana nu a mințit când a zis. *Veți fi ca dumnezei*; omul a creat ceva care n-a existat niciodată mai înainte, a creat, a introdus răul în firea sa nevinovată.”

„Dincolo de fațada obiectivelor intelectuale, a cinismului sau a indiferenței, orice om își ascunde de fapt izolarea și nevoia unei prezențe. Primește-L pe Hristos ca mâncare și băutură și umblă apoi prin lume ca un sacrament viu, ca o Cină de Taină mișcată pe dinăuntru. Căci printr-un om -fie el și tăcut- Hristos va vorbi din nou lumii și Se va da tuturor drept hrană”¹⁶.

Problemele societății constituie astăzi o accentuată criză spirituală, o acutizare a problematicii religiozității în sensul raportării omului la un mod concret de a descifra valorile unei moralități sănătoase și de a localiza sfera ideală de manifestare personală a credinței celei adevărate. Refugiul în alte zone ale științei sau în lumea sincretismului religios nu pot fi direcții clare pentru a satisface nevoia de absolut a ființei umane. Incertitudinea planează asupra oricărei activități care nu are o finalitate transcendentă, deoarece omul a fost creat pentru comuniune; neimplicarea în acest cadru de legătură prin cunoaștere și alteritate oferit de Dumnezeu, cauzează anomalii în perceperea rigorilor unui sistem de referință moral, acolo unde putem legitima prezența adevărului ca pe o autoritate pe care să ajungem să o acceptăm liber. Natura omului care caută pe Dumnezeu devine mai blândă și mai receptivă în raport cu tot ceea ce există în jur, arătând sincerul interes pentru împlinirea binelui pentru el și semenii; creator fiind, el depășește condiția precară a situației riscante de a fi tratat ca simplă unealtă a unui sistem care-l certifică doar pentru lumea aceasta, identificând cum speranța mântuirii se poate acorda cu realitatea trăită la modul cât mai smerit. Pentru a ajunge liber de orice indicație păgubitoare sufletului, omul trebuie să trăiască simplu, adică să ceară acele variante la care este îndemnat doar rațional să se raporteze, pentru că rațiunea nu funcționează decât limitat, având nevoie și de credință pentru o percepție obiectivă a adevărului, și să apeleze la puterea rugăciunii, singura care își găsește răspuns la Dumnezeu¹⁷.

Absența oricărei reflecții cu privire la lumea creată de Dumnezeu, a revelației care ne descoperă fenomenul religios ca indispensabil naturii umane, pătrunde adânc în noua orientare culturală a generațiilor prezentului, acolo unde nu se mai învață, nici în familie, nici în pedagogia școlară cum se formează un caracter moral. Locul acestei instruirii este luat de o legislație civilă strict raportată la interesele unei societăți laicizate care folosește la maxim amendarea oricărei nesupuneri, prin metode care duc până la anularea libertății fizice pentru un timp. Corupția spirituală își găsește ușor locul într-un astfel de sistem. Descoperirea unui mod de supraviețuire în lumea lui Dumnezeu, dar fără a te afla cu gândul la El, reprezintă sărăcirea și pervertirea interioară a omului. Autonomia nu poate aduce nicidecum împlinirile și dezideratele sufletești, insuficiența acestei orientări pur raționaliste,

¹⁶ P. EVDOKIMOV, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, p. 189.

¹⁷ P. EVDOKIMOV, *Vârstele vieții spirituale*, trad. de Pr. Prof. Ion Buga, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1993, p. 28.

netemeinică și simplistă, deși asigură o prosperitate, dar neuniformă și subiectivă, se disociază de preocupările sufletești proprii persoanei umane, lipsind-o de cunoașterea și de trăirea frumuseții vieții dăruite, în schimb concentrându-se numai pe imediatul concret și pe satisfacțiile materiale¹⁸. Argumentele Bisericii, pentru ieșirea la propovăduire, au ca fundament conținutul scripturistic, ajutat de tradiție și canonicitate, autoritate pornită din învățătura Mântuitorului. Aceasta înseamnă că orice intervenție inițiată de Biserică poartă garanția adevărului și obiectivității. Situațiile critice cauzate de îndepărtarea societății de la normele de conviețuire firești morale, sunt sesizate în cadrul forurilor eclesiale, mai apoi sunt discutate și prezentate în viziunea Bisericii critic și constructiv, un mod de implicare care îi este specific. Civilizația democratică consideră a da posibilitatea grupului majoritar să decidă în favoarea sau împotriva unor situații privitoare la viitorul moral al societății, fără a pune problema dacă rezultatul hotărârii majoritare este în legătură cu voința lui Dumnezeu, lucru considerat normal în virtutea libertății universale a omului. De aici rezultă gestionarea defectuoasă a problemelor unei societăți în care religiosul nu mai face parte din viața membrilor ei, sau nu mai poate avea ponderea necesară în promovarea valorilor creștine. Este un aspect care declanșează legiferarea anomaliilor din mintea pervertită a omului care a părăsit Biserica și se îndreaptă spre altceva, în căutarea altei spiritualități. Implicarea Bisericii în politicul vremurilor este un aspect nepotrivit pentru această instituție, în păstrarea obiectivității, dar lucrând cu oamenii, Biserica se întâlnește cu toate problemele lor, nu doar cu cele spirituale, astfel că putem vedea influența ce o poate avea clerul asupra credincioșilor, prin sfătuirea duhovnicească, prin păstrarea lor în comunitatea care unește, în numele credinței și dragostei interumane.

IV. Concluzii

Omul creștin se autocenzurează de tot ceea ce îi este străin spiritualității sale și vede mai limpede ceea ce se petrece în jurul lui; asumarea principiilor superioare lumii în declinul spiritual în care se situează astăzi, îl fac imun în contact cu oferta trecătoare a veacului. Dar, în momentul când îi este impus un alt cod de conviețuire și când grupul său devine minoritar, se poate ajunge la martiraj, întâi în stare incipientă, apoi la ceea ce este el de fapt. Astfel de vremuri sunt încă apropiate memoriei noastre, de aceea se cere ca implicarea Bisericii să fie nu doar una parțială în societate, ci una prezentă constant, pentru nevoile lumii atât de diverse și de dezrădăcinate spiritual.

¹⁸ C. IOJA, „Omul- între cunoașterea teonomă și cunoașterea autonomă”, în *Teologia*, IV, nr. 3/ 2000, p. 87. „Nădejdea mântuirii prin filosofie, știință, artă, politic, economic sau social este o nădejde deșartă care se plătește cu mari deziluzii. Aceasta deoarece toată cunoașterea omului autonom se mișcă în cercul vicios al morții, se zbate în tristețile prometeice ale neîmplinirii.”